

Uitvoeringskader Right to Challenge Samen Wageningen

1. Wat is het Right to Challenge?

In de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 is een amendement¹ opgenomen: het Right to Challenge. Dit recht biedt bewoners de mogelijkheid om taken van de gemeente over te nemen als zij denken het beter te kunnen. Hierbij ligt het initiatief bij de bewoners. Zij dagen de gemeente uit om een maatschappelijke taak of dienst over te nemen.

Het Right to Challenge komt oorspronkelijk uit Engeland en is daar vastgelegd in de landelijke wetgeving: de Localism Act van 2012. Er kan op lokaal niveau invulling gegeven worden aan het Right to Challenge. Dit biedt ruimte voor verschillende interpretaties. Er is dus geen eenduidige definitie waarin iedereen zich kan vinden. Dit is de definitie die het ministerie van VWS heeft meegegeven:

- Een challenge is een aanbod van een groep georganiseerde bewoners, cliënten en/of professionals op (een deel van) het aanbod dat de gemeente gecontracteerd of gesubsidieerd heeft in het kader van de Wmo.
- Er is altijd sprake van een maatschappelijk initiatief; (zorg)instellingen kunnen geen challenge indienen, maar als bewoners zich verenigd hebben in een zorgcoöperatie dan is dit wel mogelijk.
- De challenge biedt veronderstelde voordelen (prijs of kwaliteit) ten opzichte van het door de gemeente gecontracteerde aanbod.
- Het aanbod waar de challenge betrekking op heeft, komt altijd (deels) in de plaats van door de gemeente gecontracteerd aanbod (er is dus geen extra budget nodig).

Er bestaat wel consensus over wat het *niet* is:

- Bundelen van PGB's, dan is namelijk de gemeente geen budgethouder.
- Bewonersinitiatieven die buiten de taken en beleid van de gemeente vallen.
- Maatschappelijk aanbesteden, want het initiatief voor de Challenge ligt bij bewonersgroepen en bij maatschappelijk aanbesteden ligt het initiatief bij de overheid.

We hebben gekozen voor de volgende Wageningse definitie:

Right to Challenge is het recht van een groep georganiseerde bewoners (eventueel samen met sociale ondernemers²) om lokale voorzieningen en taken binnen Samen Wageningen van de gemeente (of door de gemeente ingekochte- of gesubsidieerde diensten en activiteiten) over te nemen of te coproduceren, wanneer zij denken dat ze het beter en/of goedkoper kunnen.

2. Uitgangspunten

In Samen Wageningen willen we samenwerking. Niet alleen tussen organisaties, maar ook samenwerking tussen organisaties, inwoners en ondernemers. Inwoners staan centraal in de uitvoering. Niet alleen als mogelijke hulpvrager, maar ook als mantelzorger, vrijwilliger, ouder, familielid of buur.

We hebben inwoners betrokken bij het ontwikkelen van het beleid en we willen ook inwoners betrekken bij de uitvoering van dat beleid. We stimuleren onze maatschappelijke partners om inwoners te betrekken bij de samenwerkingsverbanden en bij het schrijven van de uitvoeringsplannen. We betrekken ook inwoners bij het beoordelen van de uitvoeringsplannen.

¹ Wmo 2015, amendement 158, artikel 2.6.7

² Sociale ondernemingen zijn 'zelfstandige ondernemingen die een product of dienst leveren en primair en expliciet een maatschappelijk doel nastreven'.

Hoewel we inwoners een belangrijke rol toedelen bij de (voorbereiding van de) uitvoering, is het mogelijk dat gedurende de uitvoering inwoners tot de conclusie komen dat zij bepaalde activiteiten beter zouden kunnen doen dan de maatschappelijke partners. Wij willen die inwoners dan de mogelijkheid bieden om taken op het gebied van Samen Wageningen (gedeeltelijk) over te nemen. Hiervoor zetten wij het Right to Challenge in.

Met het Right to Challenge willen wij:

1. Betrokkenheid en zeggenschap inwoners vergroten

Met het Right to Challenge kunnen we maximale ruimte bieden voor de initiatieven en ideeën van inwoners. Inwoners kunnen langdurig een taak van de gemeente overnemen en op deze manier zorg en ondersteuning in hun buurt vormgeven.

2. Kwaliteit uitvoering vergroten

Inwoners kunnen mogelijk betere diensten op het gebied van zorg en welzijn verlenen omdat zij dichterbij de leefwereld van andere inwoners staan, hun aanpak persoonlijker kunnen maken en hun oplossingen dichterbij de gebruikers kunnen organiseren.

3. Innovatie en vernieuwing

Inwoners denken niet vanuit organisaties, maar vanuit de dagelijkse praktijk. Ze kunnen beter zien waar zorg niet op elkaar aansluit en wat er nodig is. Ze hebben een verfrissende blik omdat ze van hun eigen ervaring uitgaan. Zij hebben vaak een lokaal netwerk dat anders is dan die van organisaties. Ze kennen bijvoorbeeld een aantal vrijwilligers en ondernemers in de buurt en kunnen samen met hen andere diensten aanbieden.

4. Uitvoering efficiënter en goedkoper

Inwoners kunnen mogelijk taken efficiënter en goedkoper uitvoeren (werken kleinschaliger, geen overhead). Wat voor 'gewone' inwonersinitiatieven geldt, geldt ook voor het Right to Challenge; inwoners gaan eerst op zoek naar alternatieve financieringsbronnen en de gemeente vult waar nodig aan.

3. Rol raad en college

Het Right to Challenge is opgenomen in het beleidskader Samen Wageningen. Dit beleidskader is vastgesteld door de raad. Het college gaat over de uitwerking van het kader en de uitvoering van het Right to Challenge. Het college besluit vervolgens ook of zij een challenge accepteren of afwijzen. Bij afwijzing kijken zij of er andere mogelijkheden zijn om recht te doen aan het initiatief of idee van de betreffende bewoners.

4. Wat challenges en welk budget?

De uitdagers kunnen een bod doen op de taken binnen Samen Wageningen. Het gaat dus om taken die de gemeente per 1 januari 2018 onder Samen Wageningen uitvoert of laat uitvoeren en waarvoor budget is opgenomen in de begroting. Hier ligt een belangrijk verschil met 'gewone' bewonersinitiatieven. Die zijn vaak aanvullend op het beleid.

Het beschikbare budget³ voor het Right to Challenge is 10% van het totale budget per gecontracteerd samenwerkingsverband binnen Samen Wageningen met een maximum bedrag van €50.000 euro per jaar⁴.

De argumenten hiervoor zijn:

- We willen inwoners de kans bieden om 'snel' met een initiatief of challenge aan de slag te gaan. Met een 'gereserveerd' budget hoef je niet te wachten tot een contract is afgelopen of hoef je een contract niet open te breken.
- De samenwerkingsverbanden zijn nieuw en zijn per 1 januari 2018 voor het eerst actief. We willen dat de samenwerkingsverbanden optimaal kunnen werken aan continuïteit, het onderling vertrouwen, en de gezamenlijke verantwoordelijkheid. Challenges van grotere omvang kunnen dit doorkruisen.
- We bieden de zorgaanbieders voldoende basis en zekerheid om hun opdracht uit te voeren (proportionaliteit en rechtszekerheid).
- We zetten vooral in op samenwerking tussen inwoners en zorgaanbieders. Het Right to Challenge is een extra optie.
- Een challenge met dit maximale bedrag blijft onder de drempelwaarde en kan daardoor één op één gegund worden.

5. Wie kunnen challenges?

Het Right to Challenge is er voor bewoners. Zij kunnen, eventueel samen met sociaal ondernemers, een challenge of verzoek tot samenwerking indienen.

- De uitdagers moeten beschikken over een rechtsvorm, bijvoorbeeld een stichting of een coöperatie. Dit kunnen zij in de aanlooperperiode regelen. De rechtsvorm moet geregeld zijn voordat er een opdrachtovereenkomst kan worden afgesloten.⁵
- In principe moeten uitdagers aan dezelfde eisen als professionals voldoen (dit is vooral belangrijk bij zorgtaken). Zij moeten kwaliteit en continuïteit kunnen bieden. Wat deze eisen zijn, hangt af van de taken die de uitdagers over gaan nemen. Een nadere uitwerking van deze eisen zal onderdeel zijn van de opdrachtovereenkomst.
- Reguliere marktpartijen kunnen de gemeente niet uitdagen. Zij moeten hun aanbod via de 'normale' inkoop- en subsidietrajecten doen.

6. Voorwaarden challenge

Voorwaarden voor een challenge zijn:

- De uitdagers dagen een taak binnen Samen Wageningen uit.
- Het initiatief heeft een maatschappelijke meerwaarde.
- Het initiatief komt vanuit bewoners en heeft draagvlak onder de bewoners.
- De uitdagers organiseren participatie onder bewoners.
- Het initiatief moet passen binnen de wettelijke kaders van de gemeente (wat betreft veiligheid bijvoorbeeld).

³ Dit budget is geen extra budget, maar al opgenomen in de begroting van de samenwerkingsverbanden.

⁴ Dit is ook opgenomen in de offerteaanvragen Samen Wageningen. De beschikbare budgetten per categorie staan tevens vermeld in de offerteaanvragen.

⁵ De stichtingsvorm en de coöperatie lijken de meest aannemelijke rechtsvormen voor maatschappelijk initiatieven. Zo is het ontbreken van een winstoogmerk goed verenigbaar met het uitvoeren van een publieke taak. Een stichting is een flexibele rechtspersoonsvorm die relatief eenvoudig bij notariële akte kan worden opgericht. Een voordeel voor de externe financier is dat de stichtingsvorm tot het algemeen belang kan worden gericht. De invloed van de overheid op de activiteiten van de stichting kan via geoormerkte financiering verlopen (Quinten Lainert).

- De kosten voor de uitvoering zijn niet hoger dan de huidige kosten.
- De uitdagers hebben geen winstoogmerk.

De voorwaarden voor een challenge en het aanvraagformulier komen vanaf 1 januari 2018 op de gemeentesite en www.wageningendoet.nu

7. Aanvraag challenge

Een aanvraag voor een Right to Challenge kan per 1 januari 2018 via de gemeentesite, de website wageningendoet.nu of via de contactpersoon Right to Challenge. In de eerste fase van de aanvraag kijken we in een gesprek met de initiatiefnemers of een challenge kansrijk is. Als de challenge kansrijk is, maken de initiatiefnemers een plan van aanpak. Dit plan van aanpak wordt beoordeeld door de beoordelingscommissie (zie punt 11).

8. Hoe lang duurt een challenge?

Een challenge duurt zo lang als de resterende looptijd van de contracten binnen Samen Wageningen. In principe is dit tot 2022.

9. Onderwerpen plan van aanpak Challenge

De volgende onderwerpen moeten in een plan van aanpak terugkomen:

- Omschrijving challenge, welke taak van de overheid of lokale voorziening uitdagen?
- Van wie en voor wie is het project?
- Maatschappelijke meerwaarde initiatief? Waarom beter dan de huidige aanbieders? (betrokkenheid bewoners, kwaliteit, innovatie, goedkoper)
- Welke resultaten willen de uitdagers behalen en op welke manier?
- Is er draagvlak in het gebied/de stad aanwezig?
- Hoe zorgen voor kwaliteit, duurzaamheid en continuïteit?
- Hoe zien jullie de samenwerking met aanbieders / samenwerkingsverband / andere (bewoners)netwerken / gemeente?
- Organisatievorm
- Planning

De onderwerpen voor een plan van aanpak Challenge komen vanaf 1 januari 2018 op de gemeentesite en www.wageningendoet.nu

10. Wat is er nodig vanuit de gemeente?

Wat levert de gemeente?:

- Een transparante begroting. Inwoners moeten inzicht hebben in de bedragen die de gemeente uitgeeft aan zorg- en welzijnstaken. Dit betekent dat de uitvoeringsplannen van het samenwerkingsverband zo veel mogelijk openbaar moeten zijn.
- Inzicht in de (werkwijze van de) samenwerkingsverbanden.
- Capaciteit van ambtenaren (samenleving, juridische zaken, financiën, inkoop). Zowel voor de ondersteuning van de uitdagers als voor de interne vraagstukken die de challenge mogelijk oplevert.

11. Beoordelingscommissie

Samenstelling

Voorgesteld wordt om voor de beoordelingscommissie dezelfde leden te vragen als voor de beoordelingscommissie Samen Wageningen.

Rol betreffende samenwerkingsverband

Een challenge staat niet op zich. De activiteiten die de uitdagers gaan overnemen vallen onder het geheel van activiteiten binnen een samenwerkingsverband. In de uitvoeringsplannen hebben de samenwerkingsverbanden moeten aangeven hoe ze aandacht hebben voor inwonersnetwerken en hoe ze denken om te gaan met challenges en andere inwonersinitiatieven.

Een samenwerkingsverband is verplicht om met de uitdagers samen te werken. Daarom willen we het betreffende samenwerkingsverband vragen om een advies over de challenge uit te brengen (waar liggen mogelijkheden voor samenwerking, waar eventuele knelpunten, waar dienen we rekening mee te houden).

Taken beoordelingscommissie

- Beoordelen van challenges
- Opstellen advies aan het college

12. Beoordelingskader

Een challenge hoeft niet op alle onderdelen te scoren. De basis is belangrijk en daarnaast moet minstens één van de uitgangspunten duidelijk terug te zien zijn in de challenge.

Basis

- Maken de uitdagers duidelijk welke taak of taken uit Samen Wageningen ze willen overnemen?
- Zijn de uitdagers bereid om een stichting of andere rechtsvorm op te richten?
- Kunnen de uitdagers voor de resterende periode van het contract continuïteit bieden?
- Is het plan vertrouwenwekkend / getuigt het plan van kennis van zaken?

Betrokkenheid en zeggenschap inwoners vergroten

- Welke andere partijen zijn betrokken bij de challenge?
- Hoe zijn de de uitdagers geworteld in het gebied/de stad, en hebben zij draagvlak?
- Hoe zorgen de uitdagers voor draagvlak?
- Schaadt het initiatief andere bewoners?
- In welke mate is het initiatief uit verschillende belangen voortgekomen en zijn verschillende belangen meegewogen?

Innovatie en vernieuwing

- Is er sprake van een vernieuwende manier van werken, aanpak, visie?
- Wat is de kern waardoor het verschilt van het bestaande?
- Kan de gemeente de challenge ondersteunen (in de zin van wetten, geldstromen etc)?
- Zijn er eventueel andere wegen die dit verschil ondersteunen? (bijvoorbeeld een woonvoorziening voor ex-gedetineerden ligt gevoelig, maar de mensen kunnen ook thuis begeleid worden).
- Hoe past het initiatief binnen alle instrumenten die de gemeente al heeft?

Kwaliteit uitvoering vergroten

- Is op basis van de kennis, ervaring of het plan van de betrokken uitdagers aannemelijk dat zij de prestatie kunnen leveren?

- Hoe wordt de inhoudelijke kwaliteit gewaarborgd?

Uitvoering efficiënter en goedkoper

- Kunnen de uitdagers dit voor hetzelfde bedrag of goedkoper?
- Is er een balans tussen de financiële investering en het maatschappelijk rendement?
- Hoeveel rendement moet de organisatie maken om een duurzaam bestaan te krijgen?
- Welke gemeentelijke afdeling is in staat te besparen?
- Welke niet gemeentelijke dienst of instelling is in staat te besparen (denk aan verzekeraars, andere zorgorganisaties)?

Risico's

- Continuïteit: kan het buurtinitiatief continuïteit in het aanbod bieden?
- Veiligheid en aansprakelijkheid: hoe waarborgt de gemeente de kwaliteit van het aanbod en de veiligheid van (kwetsbare) burgers?
- Verdringing en valse concurrentie: wie is de huidige aanbieder en wat betekent de challenge voor zijn/haar organisatie? In hoeverre verdringt vrijwillige inzet de reguliere werkgelegenheid, wiens taken worden precies overgenomen en is dat acceptabel?
- Maatwerk: blijft maatwerk voor de inwoners mogelijk?
- Gebrek integrale benadering: wat gebeurt er als men bepaalde taken overneemt en andere niet (bijvoorbeeld verlies samenhang met andere beleidsterreinen / samenwerkingsverbanden)?
- Capaciteit en tijd: nu besteedt de gemeente de taak uit aan een professionele organisatie, het kan zijn dat we op weg moeten helpen, tijd en kennis moeten investeren. Is de challenge echt goedkoper en efficiënter als je de inzet van de ambtenaren meerekent?

13. Beoordelingsroute

Een challenge doorloopt de volgende beoordelingsroute:

1. De contactpersoon en/of inhoudelijk deskundige persoon stelt vast of de aanvraag compleet is en onderzoekt met collega's de mogelijkheden.
2. De aanvraag komt in de beoordelingscommissie. Zij vragen advies aan het betreffende samenwerkingsverband en stellen aan de hand van het beoordelingskader een advies op.
3. De commissie moet goed beargumenteren waarom ze de challenge accepteren of afwijzen.
4. Het college neemt de beslissing.
5. Als het college besluit de challenge te accepteren, volgt een opdrachtovereenkomst (of subsidiebesluit) waarin afspraken over de te leveren prestaties, de aansprakelijkheid, de af te leggen verantwoording door de uitdagers en beschikbare middelen vanuit de gemeente worden vastgelegd. In de overeenkomst staan ook afspraken over de momenten waarop de afgesproken prestaties op kwaliteit getoetst worden. Indien gewenst kan een paragraaf worden opgenomen aan welke wettelijke vereisten moet worden voldaan. Zie onderwerpen opdrachtovereenkomst hieronder.
6. Als het college besluit de challenge af te wijzen, kijkt de contactpersoon samen met de beoordelingscommissie naar eventuele andere mogelijkheden.
7. De contactpersoon blijft het aanspreekpunt en volgt de challenge actief.

14. Opdrachtovereenkomst

Onderwerpen opdrachtovereenkomst⁶:

- Doel overeenkomst
- Te leveren prestaties
- Kwaliteitseisen
- Kwaliteitsmeting / evaluatie
- Duur overdracht
- Beschikbare middelen vanuit gemeente
- Betalingen en verantwoording van de betalingen
- Aansprakelijkheid (aansprakelijkheidsverzekering)
- Tekort schieten in de nakoming
- Faillissement, ontbinding stichting/vereniging
- Geschillenbeslechting
- Calamiteiten
- Klachten
- Omgaan met privacy bewoners⁷
- Professionaliteitseisen (verplichte registraties?)
- Monitoring

15. Financiën

Beschikbare budget Right to Challenge

Het beschikbare budget voor het Right to Challenge (dus voor het overnemen van taken binnen een samenwerkingsverband) is 10% van het totale budget per gecontracteerd samenwerkingsverband binnen Samen Wageningen met een maximum bedrag van €50.000 euro per jaar.

Resterend budget bij goedkopere uitvoering taken

Stel inwoners kunnen een taak binnen Samen Wageningen goedkoper uitvoeren. Dan blijft er een deel van het budget over wat het college voor deze taak gereserveerd heeft. Omdat dit budget al voor Samen Wageningen gereserveerd is, is het voorstel is om dit restant budget terug te laten vloeien in Samen Wageningen. De manier waarop moet nog worden uitgewerkt.

Budget voor aanlooperperiode challenge

In principe worden de challenges gefinancierd vanuit de budgetten die straks beschikbaar zijn binnen Samen Wageningen. De challenge komt in plaats van taken die de gemeente al uit laat voert of van plan is uit te voeren. In die zin is er geen extra budget nodig. De meeste gemeenten die met het Right to Challenge aan het experimenteren zijn, werken met een soort aanloopbudget. Dit is een eenmalige vergoeding voor de kosten die bewoners maken om een geschikt idee om te vormen tot een volwaardige challenge. In principe is het uitgangspunt dat de uitdagers zelf fondsen of de provincie aanschrijven om deze kosten op zich te nemen. Maar voor bepaalde gevallen kan het handig zijn om als gemeente zelf een bedrag beschikbaar te hebben. Dit zou een maximaal bedrag van €2000,-⁸ per challenge kunnen zijn (voor maximaal tien challenges in de looptijd van Samen Wageningen). Binnen

⁶ Zie voor een toelichting per onderwerp Bijlage II 'Onderwerpen opdrachtovereenkomst Right to Challenge' van de gemeente Rotterdam.

⁷ De opdrachtnemer beschikt over- en voert een vastgelegd privacybeleid. Daarnaast conformeert opdrachtnemer zich aan de eisen omtrent gegevensverwerking (privacy en toestemming) zoals opgenomen in het wetsvoorstel Wmo 2015 hoofdstuk 5 en de Jeugdwet hoofdstuk 7.

De opdrachtnemer houdt zich aan geldende wet en regelgeving zoals Wet Bescherming Persoonsgegevens en indien van toepassing de WGBO.

⁸ Bijvoorbeeld in de vorm van een eenmalige subsidie.

Samen Wageningen is er een budget voor vernieuwing (€150.000) begroot. Dit budget kunnen we gebruiken in het geval het echt niet anders kan.

16. Samenhang en verantwoordelijkheid resultaten samenwerkingsverband

Zoals eerder gesteld: een challenge staat niet op zich. Het maakt onderdeel uit van de activiteiten binnen een samenwerkingsverband. Dit betekent dat een challenge ook invloed heeft op de te halen resultaten van dat samenwerkingsverband. Omdat de gemeente het samenwerkingsverband verplicht om met de uitdagers samen te werken, kan de gemeente hen niet geheel verantwoordelijkheid stellen voor de resultaten waarbij ze afhankelijk zijn van het presteren van de uitdagers.

Door bij de beoordeling van de challenge advies in te winnen van het betreffende samenwerkingsverband en door goede monitoring van de challenge door de gemeente hopen we tegenvallende resultaten te voorkomen. Mocht er toch sprake zijn van tegenvallende resultaten, dan zou de gemeente bij de beoordeling bepaalde resultaten buiten beschouwing kunnen laten. Omdat alle resultaten binnen een samenwerkingsverband samenhangen, is het lastig om precies vast te stellen om welke resultaten het gaat. De gemeente zal per geval moeten bekijken hoe hier het beste mee omgegaan kan worden.

17. Communicatie

Het Right to Challenge gaat net als Samen Wageningen op 1 januari 2018 van start. Vanaf dat moment kunnen inwoners een challenge indienen. De eerste communicatie over het Right to Challenge zal in oktober/november plaatsvinden als ook de uitvoeringsplannen bekend worden gemaakt. Daarna vindt vanaf 1 januari 2018 de officiële aftrap van het Right to Challenge plaats. Vervolgens zullen we drie keer per jaar via een Multi-mediale aanpak het Right to Challenge onder de aandacht van de bewoners brengen.

Formulier aanvraag challenge Samen Wageningen

1. Wie dagen jullie uit? Welke bestaande taken willen jullie overnemen?
2. Wie zijn jullie? Zijn er bewoners betrokken bij dit initiatief? Is er draagvlak in de buurt?
3. Waarom kunnen jullie het beter? (Denk aan: meer betrokkenheid bewoners, betere kwaliteit, innovatie, efficiënter en goedkoper)
4. Zijn jullie bereid om een stichting of andere rechtspersoon op te richten?
5. Wie is de contactpersoon? Telefoonnummer en emailadres.
6. Vragen of opmerkingen

Bijlage II

Onderwerpen opdrachtovereenkomst Right to Challenge Gemeente Rotterdam

In beginsel zijn de elementen die in een overeenkomst aan de orde dienen te komen niet heel anders dan elk andere overeenkomst met een particuliere partij. Wel moet casuïstiek meer detaillering aangebracht worden.

Het bijzondere bij het Right to Challenge (RtC) is dat de over te nemen prestatie in een aantal gevallen niet een hard af te dwingen prestatie is en bij het niet nakomen van die prestatie de gemeente niet snel sancties wil inzetten. Het laat zich dus minder makkelijk regeren door het Burgerlijk wetboek. Het belang van de gemeente zit 'm namelijk in de participatie van bewoners bij de uitvoering van de prestatie. Dat hoeft niet vlekkeloos te zijn, maar een van de uitgangspunten van RtC is dat de kwaliteit van de (fysieke) prestatie gelijkwaardig moet zijn aan de eigen prestatie van de gemeente. Daar leggen we de lat dan al weer hoog.

Daarnaast zal de gemeente bij het falen van de prestatie, de taak weer noodzakelijkerwijs overnemen (dan wel uitbesteden aan een professionele organisatie). Vanwege het karakter van de challenge is de gemeente minder geneigd gevolg te geven aan sancties tot nakoming van de prestatie, want het inherente risico aan een challenge is het mislukken of minder presteren.

In beginsel is het opstellen van de overeenkomst vormvrij. In beginsel is elke vorm waarin twee of meer partijen jegens elkaar afspraken maken en deze jegens elkaar aanvaarden (de wilsovereenstemming) een rechtsgeldige overeenkomst (behoudens een aantal wettelijke uitzonderingen).

Standaardelementen in een overeenkomst tot opdracht zijn:

1. *Partijen, machtiging*

De duiding van partijen, de rechtsgeldig gemachtigde vertegenwoordiger. Deze partijen gaan met elkaar de overeenkomst aan met wederzijdse rechten en plichten. In beginsel zijn deze partijen jegens elkaar hoofdelijk aansprakelijk,. Tenzij in de overeenkomst anders wordt overeengekomen.

2. *Overwegingen*

Meestal een inleidende passage waarin uitgelegd wordt waarom partijen tot een overeenkomst komen. Overwegingen zijn in beginsel geen onderdeel van het verbindende karakter van de overeenkomst, tenzij de formulering zo concreet is dat de verbindendheid een gegeven is, maar in dat geval is het verstandig het onderdeel te laten zijn van het verbindende gedeelte (de eigenlijke overeenkomst). Bij Right to Challenge opdrachten zal hier dan ook de challenge uitgelegd worden en de overwegingen van de gemeente om de challenge te honoreren. Hier kan ook een passage opgenomen worden waarin de uitgangspunten van RtC kort aangestipt wordt (bijv. de wenselijkheid van een brede bewonersparticipatie) en waarop de accenten liggen.

Partijen komen overeen:

(vanaf hier geldt de verbindendheid van de overeenkomst)

3. *Vaststellen wederzijdse positie en startsituatie*

Soms kan het noodzakelijk zijn met elkaar vast te stellen en over eens te zijn wat de wederzijdse uitgangs/startpositie is. Deze vaststelling bindt partijen en maakt daarom onderdeel uit van de overeenkomst. In het kader van RtC kan men denken aan de nulsituatie van bijv. het groenbeheer of het vastleggen van de kwaliteit. Voor de leesbaarheid kan het handig zijn eerst het doel van de overeenkomst te formuleren (zie element 4) en dan pas de startsituatie.

4. *Doel overeenkomst*

Belangrijk element. Hier wordt vastgelegd wat de partijen met elkaar willen bereiken. Bij RtC zijn dat minimaal drie te onderscheiden doelen:

- a. het fysieke resultaat/ of inspanning
- b. de bewonersbetrokkenheid/draagvlak
- c. de lokaal maatschappelijke meerwaarde
- d. de andere werkwijze.

5. *Wederzijdse resultaten en/of inspanningen/verplichtingen*

Dit is een verdere detaillering van 4. waarbij de wederzijdse resultaten of prestaties per partij onderscheiden wordt. Ook hier een onderscheid in de concrete fysieke objectieve resultaten en de inspanningen om bewoners erbij te betrekken. Voor RtC ook een nadere invulling hoe het de bewonersparticipatie tot stand komt. Voor de gemeente een verplichting tot betaling. onderdeel hiervan: evaluatiemomenten!!!

6. *Betalingen en verantwoording van de betalingen*

Hier concreet aangeven aan wie betaald (het gemeentegeld) wordt (rekening) en bepalingen over de verantwoording van de besteding (zowel activiteiten als bewijsvoering) en voortgangsrapportages.

In beginsel maakt het voor de rechtszekerheid niet uit of de gemeente een betaling doet aan een natuurlijk persoon of een rechtspersoon. De vraag is of bij fraude of verduistering, er voor de gemeente nog wel geld te halen is bij een natuurlijk persoon. In beginsel kan bij een rechtspersoon de rechtspersoon nog aansprakelijk gesteld worden indien een penningmeester met het geld er vandoor gaat. Maar ook de rechtspersoon kan zonder geld zitten. Dus liever een rechtspersoon met een rekening dan een natuurlijk persoon met een rekening. De controle op de rekening is dan ook makkelijker, dan bij een natuurlijk persoon. Wel kan de natuurlijk persoon een aparte rekening openen speciaal voor dit project en kunnen afspraken gemaakt worden over de boekhouding. Betaling aan een natuurlijk persoon maakt de natuurlijk persoon hoofdelijk aansprakelijk. En andere constructie is een "en/of" rekening, waarbij twee personen drager zijn van de rekening.

7. *Aansprakelijkheid*

Lijkt evident, maar in het kader van RtC is de gangbare aansprakelijkheid van de opdrachtnemer niet per se een gegeven.

Vrijwaring van aansprakelijkheid voor de gemeente door derden die schade of nadeel ondervinden als gevolg van de opdracht, maar niet voor zover de taak een wettelijke verantwoordelijkheid blijft.

Aansprakelijkheid bij de uitvoerders voor schade aan gemeentelijke eigendommen, voor zover die niet onderdeel zijn van de opdracht, maar hoe om te gaan met aansprakelijkheid voor de niet geleverde kwaliteit. Is dat niet nakoming en zo ja is dit een inherent risico van een challenge dat de gemeente moet dragen??

Het is nog niet zo evident dat de gemeente gevrijwaard wordt van alle aansprakelijkheid, noch is het evident dat de bewonersgroep altijd aansprakelijk gesteld wordt. Per challenge moet dit bekeken worden.

Opnemen dat de initiatiefnemers zich moeten verzekeren. Risico dat daarmee de challenge niet gerealiseerd wordt en daarmee niet de bewonersparticipatie. Maar is dat niet gewoon gezond verstand en maatschappelijk gangbaar?

8. *Tekort schieten in de nakoming*

Wat zijn de sancties bij tekortschieten in de nakoming? Regel je hier direct ontbinding, terugvordering en/of boete zonder ingebrekestelling, of stel je je als gemeente coulanter op vanwege het proces van bewonersparticipatie.

Wil je als gemeente terugvorderen als het resultaat niet de gewenste kwaliteit heeft en de bewonersparticipatie minder als gedacht, of beperk je de terugvordering alleen tot evident malafide gedragingen en laat je de challenge verder de ruimte die ze nodig heeft. Een en ander is afhankelijk van de concreetheid van de challenge.

9. *Beperken overdracht verplichtingen*

De gemeente heeft een belangenafweging gemaakt om de challenge van initiatiefnemers te honoreren. Overdracht van rechten en plichten is dan onwenselijk.

10. *Faillissement, ontbinding stichting/vereniging*

Hier moet een voorziening geregeld worden of we nemen het als risico in de challenge. Hier kan geregeld worden dat initiatiefnemers in geval van faillissement de verplichting op zich nemen de opdracht over te dragen aan ander bewoners. Ook weer afhankelijk van het type challenge .je kunt hier ook stellen dat daarmee de challenge komt te vervallen.

11. *Geschillenbeslechting*

Geschillen over zowel de interpretatie van de overeenkomst als over de uitvoering en verantwoording. Wil je daar een onafhankelijke mediator voor of een geschillencommissie.

12. *Duur overeenkomst*
evident.

13. *Ondertekening*